

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Næringsministeren

Kontroll- og konstitusjonskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

16/1382-

25.4.2016

Svar på oppfølgingsspørsmål vedr. Norsk Hydros handel i Tadsjikistan

Jeg viser til brev fra kontroll- og konstitusjonskomiteen (komiteen) av 8. april 2016 samt tidligere korrespondanse i saken. I sitt brev viser komiteen til mitt brev av 22. mars 2016 og stiller følgende tillegsspørsmål:

- Hvordan vil statsråden forklare at Hydro likevel har handlet med et selskap der en av de skulte eierne ifølge kilder på internett er dømt for korrupsjon?
- Hva mener statsråden bør gjøres for å unngå lignende situasjoner i fremtiden?
- Hva er grunnen til at Hydro ikke har hatt handel med Tadsjikistan siden 1. kvartal 2012?

Jeg vil i det følgende søke å besvare spørsmålene. Først vil jeg imidlertid gi en kommentar knyttet til en formulering i komiteens brev og til statens rolle som aksjeeier.

Komiteen skriver i sitt brev at *"Statsråden skriver videre at gjeldende lover, retningslinjer, regjeringens politikk og Hydros egne retningslinjer er fulgt for å unngå korrupsjon"*.

Det jeg skriver i mitt brev av 22. mars 2016 er imidlertid at

"(...) Hydro i sin pressemelding 7. mars 2016, da selskapet offentliggjorde redegjørelsen, formidlet at de i sin gjennomgang ikke har funnet indikasjoner på at Hydro i forbindelse med handelen i Tadsjikistan har handlet i strid med gjeldende lover, regler eller retningslinjer".

Jeg har i mitt brev redegjort for statens rolle som aksjeeier i Norsk Hydro ASA (Hydro). Som det fremkommer der er det styret i selskapet som har ansvaret for at virksomheten drives

innenfor gjeldende lover og regler. Som representant for staten som aksjeeier i Hydro vurderer departementet hvordan styret utøver sin rolle og sitt ansvar, herunder hvordan styret håndterer de forventninger staten har uttrykt i eierskapsmeldingen. Vurderinger og avklaringer av hvorvidt det foreligger brudd på norsk og/eller internasjonal korrupsjonslovgiving er et strafferettslig anliggende som ligger til de relevante myndigheter. Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) som aksjeeier kan ikke drive etterforskning av potensielt straffbare forhold eller konkludere om det er begått lovbrudd.

Vedrørende komiteens spørsmål "Hvordan vil statsråden forklare at Hydro likevel har handlet med et selskap der en av de skjulte eierne ifølge kilder på internett er dømt for korrupsjon?":

Det følger av Hydros redegjørelse av 7. mars 2016 (vedlegg 3 i mitt brev av 22. mars 2016 til komiteen) at det ble inngått en trepartsavtale mellom Hydro, TadAZ og TML i april 2007. Det følger videre av redegjørelsen at Hydro iverksatte en undersøkelsesprosess i forkant av avtaleinngåelsen for å fastslå hvorvidt TML kunne aksepteres som kontraktpart. Hydro opplyste i sin redegjørelse blant annet følgende om sine undersøkelser:

"I tillegg til Hydros egne undersøkelser, innhentet Hydro en «Reputational Due Diligence - Open Source Research» av TML og dets eiere fra en uavhengig tredjepart. Undersøkelsen avdekket ingen omstendigheter som ble oppfattet som skadelige for deres omdømme. Det ble opplyst at de private eierne var tadsjikiske forretningsmenn med utstrakte nettverk. Det ble ikke funnet noe informasjon som indikerte at noen av dem hadde vært involvert i – eller gransket for – uredelig eller ulovlig virksomhet. Imidlertid ble det opplyst om miljøforurensning i Vostokredmets virksomhet. Det ble i rapporten påpekt at det var mangelfullt utviklet internett i Tadsjikistan som la begrensninger på tilgang til informasjon."

Hydro skriver videre i redegjørelsen at en av eierne av TML senere "*ble i 2008, ifølge kilder på internett, dømt for korrupsjon i Tadsjikistan*".

Som det fremgår ovenfor skal Hydro ha gjennomført undersøkelser av TML og dets eiere i forkant av avtaleinngåelsen i 2007, uten at disse avdekket opplysninger om at noen av TMLs eiere var involvert i ulovlige forhold. En av eierne av TML ble, etter det Hydro har opplyst, altså i ettertid dømt for korrupsjon vedrørende et annet sakskompleks i 2008.

Vedrørende komiteens spørsmål "Hva mener statsråden bør gjøres for å unngå lignende situasjoner i fremtiden?":

Som det fremgår av mitt brev av 22. mars 2016 har staten som eier klare forventninger til selskaper med statlig eierandel når det gjelder selskapenes arbeid mot korrupsjon og for åpenhet i økonomiske transaksjoner. Det fremgår i Meld. St. 27 (2013-2014) – *Et mangfoldig og verdiskapende eierskap* (eierskapsmeldingen) at regjeringen blant annet har følgende forventninger til selskapene i denne forbindelse:

- Selskapene har retningslinjer, systemer, og tiltak for å hindre korrupsjon, og for å håndtere mulige lovbrudd eller tvilstilfeller som måtte avdekkes på dette feltet.

- Selskapene gjennomfører aktsomme og grundige vurderinger når det gjelder problemstillinger knyttet til korrupsjon for sin virksomhet. Dersom slike vurderinger tilsier at det er berettiget tvil om forhold kan regnes som korrupsjon, forventes det at selskapene ikke involverer seg i slike.

I eierskapsmeldingen er det som nevnt i mitt brev av 22. mars 2016 videre slått fast at det er selskapets styre som har ansvar for å vurdere hvordan forventningene fra staten som eier best kan følges opp, og for at disse operasjonaliseres på en hensiktsmessig måte. Regjeringen har i meldingen ytterligere tydeliggjort styrets ledende rolle og ansvar i arbeidet med samfunnsansvar gjennom at det blant annet er stilt følgende forventninger:

- Arbeidet med samfunnsansvar er forankret i selskapenes styre, styrene har en aktiv og sentral rolle og de rapporterer på vesentlige områder i sin årlige beretning.
- Styrene sørger for nødvendig egen kompetanseutvikling på de relevante saksområder.

Departementet vurderer hvordan styret utøver sin rolle og sitt ansvar, blant annet hvordan styret håndterer de forventninger staten har uttrykt i eierskapsmeldingen, herunder hvilke retningslinjer, systemer og tiltak selskapet har på plass. Oppfølgingen av dette skjer blant annet gjennom NFDs løpende eierdialog med selskapene, og gjennom vår vurdering av styrene, herunder ved innspill til valgkomiteene.

Vedrørende komiteens spørsmål "Hva er grunnen til at Hydro ikke har hatt handel med Tadsjikistan siden 1. kvartal 2012":

Når det gjelder opphør av Hydros handel i Tadsjikistan skriver Hydro i sin redegjørelse:

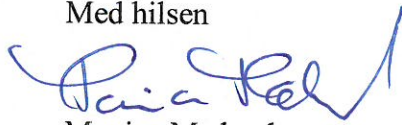
"Som nevnt, har det vært gjentatte forsøk på å få til ytterligere forbedringer innen transparens, HMS og økt produksjon ved vårt engasjement i Tadsjikistan. Det var et økende bekymring knyttet til dette handelen utover høsten 2008. Hydro så ikke den ønskede utviklingen innen flere områder. Selskapet forsøkte blant annet å bruke «Retrofit»-prosjektet som et middel til å få endret den statlige eierandelen i TML til 100%. Dette lot seg ikke gjøre, og «Retrofit»-prosjektet ble aldri realisert. Fremgangen innen HMS gikk også sakte. Det tok dessuten lang tid før Hydro mottok reviderte regnskapsrapporter fra TML.

Konsernsjefen ba mot slutten av 2008 om en vurdering om Hydro hadde mulighet til å komme ut av avtalene. Konklusjonen var at avtalene ikke kunne termineres uten å risikere søksmål eller erstatningskrav for kontraktsbrudd fra forsikringselskapene og/eller TadAZ/TML.

I november 2009 besluttet konsernsjefen at det ikke skulle inngås nye avtaler om kjøp av metall, utover gjennomføring av Oppgjørs- og Trepartsavtalene, grunnet mangel på resultater og adekvat respons fra TadAZ. Da Hydro formidlet dette, oppsto ytterligere forsinkelser i de allerede avtalte metalleveransene. Ettersom betalinger og leveranser under Oppgjørs- og Trepartsavtalene ikke ble gjennomført til avtalt tid, fortsatte avtalene å løpe utover den opprinnelig avtalte tid. Siste leveranse av alumina under Trepartsavtalen var i november 2009. Siste leveranse av metall fra TadAZ, etter alle forsinkelsene, var første kvartal 2012."

Jeg legger til grunn at dette er selskapets begrunnelse for hvorfor Hydro ikke har hatt handel i Tadsjikistan siden 1. kvartal 2012.

Med hilsen

Monica Mæland